

[Ingmar Wagner.]

forslag til lov om ændring af lov om lærlinge-forholdet. Vi har gentagne gange fremsat lignende forslag, bl. a. også om indførelse af dagskole for lærlinge, og vi gør det igen, fordi vi mener, at nu er tiden inde til forbedring af lærlingeungdommens uddannelsesforhold. En sådan ændring som den, vi foreslår, er i allerhøjeste grad påkrævet.

Der er også andre områder indenfor lærlingeloven, der trænger til revision, hvilket vi også tidligere har givet udtryk for, men i dag er det spørgsmålet om dagskole, der trænger sig mest på.

Ved debatten her i folketinget den 22. oktober 1952 om ændringer i lærlingeloven udtalte den socialdemokratiske ordfører, det ærede medlem hr. Per Hækkerup, at der måtte ske forbedringer for lærlingene og folketinget måtte træffe vedtagelse herom senest ved årsskiftet, d. v. s. for snart et år siden. Nu er det socialdemokratiet, der har regeringsmagten, og kommunisterne havde derfor ventet, i betragtning af det ærede medlem hr. Per Hækkerups udtalelser og regeringens erklæring om at ville forbedre ungdommens kår, at man omgående havde truffet forberedelser til at forbedre lærlingenes kår. Dette er desværre endnu ikke sket. Derfor er det, vi endnu en gang fremsætter vort forslag om dagskole, og vi forventer, at det kommer til at betyde, at man nu indfrier dette gamle løfte til lærlingene, gennemførelsen af dagskole indenfor den almindelige arbejdstid.

Kommunisterne kan ikke stille sig tilfreds med, at der arbejdes med dette spørgsmål i en lærlingekommission, ikke mindst på baggrund af, at man i dagspressen har kunnet læse, at der vil gå lang tid — måske endnu et år — inden kommissionen kan slutte sit arbejde.

Den nuværende aftenskole er urimelig og samtidig en dårlig undervisningsform. Lærlingene får langt fra det rigtige udbytte af den teoretiske uddannelse, når de skal have denne efter en lang arbejdsdag. Det betyder, at de møder trætte og uoplagte op til undervisningen.

Centralarbejdsanvisningskontorets undersøgelse vedrørende arbejdsmarkedet fra 1951 om lærlingenes arbejdstid viser med al tydelighed, at der trænges til forbedringer med det samme. Det har ved disse undersøgelser

vist sig, at lærlingene har en optaget tid, der svinger for de forskellige fag fra 63³⁴ timer til 73²³ timer ugentlig. Ved optaget tid forstås de timer, i hvilke lærlingen enten arbejder, går på skole, er på vej til eller fra arbejde — altså den tid, han er optaget, fra han om morgenen går til sit arbejde, til han atter er hjemme om aftenen efter undervisningen på den tekniske skole. Det er oprørende, at man byder de unge sådanne arbejdsbetingelser. Især når man er vidende om, at mange af lærlingene går direkte fra skolen til lærepladsen, og trods den unge alder lægger man en så urimelig hård arbejdsbyrde på dem. Dette kan kun betegnes som direkte skadeligt for deres opvækst og udviklingsmuligheder.

Danmarks titusinder af lærlinge venter af folketinget og den nye regering, at der omgående træffes forberedelser til at indføre dagskole for alle lærlinge. I årevis er de blevet holdt hen med løfter og snak, og nu er dette vigtige spørgsmål gemt væk i en kommission. Folketinget må handle nu. Den første forbedring for lærlingeungdommen må være gennemførelse af kommunisternes forslag om dagskole.

Jeg anbefaler forslaget til en hurtig og velvillig behandling.

Formanden: Udenfor dagsordenen giver jeg ordet til det ærede medlem hr. Henry Christensen, for at han kan fremsætte et tidligere anmeldt lovforslag.

Ordføreren for forslagsstillerne (Henry Christensen): Hermed har jeg den ære overfor det høje ting at fremsætte *forslag til lov om beskæftigelse af ufaglærte arbejdere ved arbejde, der i henhold til overenskomst, aftale eller igennem bindende coutumeer for beholdt faglærte arbejdere.*

Når vi har fundet det fornødent at rejse dette problem overfor det høje ting, hænger det sammen med den misere med hensyn til fordeling af arbejdskraften, der i de sidste 10—20 år er opstået på grund af de restriktioner, der igennem denne periode har redet vort samfund som en mare. Da der således indenfor mange produktionsområder i disse år har været en betydelig mangel på de fornødne råstoffer og materialer, der skulle danne grundlag for produktionen, er denne blevet betydelig mindre og beskæftigelses-

[Henry Christensen.]

mulighederne derfor også meget mindre, end det ville have været tilfældet under normale forhold. Dette har atter bevirket, at der indenfor forskellige fagområder nødvendigvis måtte blive langt færre arbejdere uddannet end ellers. I de sidste år, da der har været sat så betydelige kræfter ind for at genskabe normale forhold og udfylde de huller, der igennem krigsårene og efter krigsårene er opstået, er mangel på faglært arbejdskraft på en hel del områder blevet åbenbar. Denne mangel har eksisteret på samme tidspunkt, som der har været en til tider endda betydelig arbejdsløshed blandt de ufaglærte arbejdere. Særlig let har man kunnet iagttage den her skildrede stilling indenfor en stor del af boligbyggeriet, hvor alle og enhver nu er klar over, at flaskehalsen i denne så samfundsvigtige produktion i disse år netop er opstået ved manglen på et tilstrækkeligt antal faglærte arbejdere. Det kan derfor ikke være rigtigt, at vi fortsat skal have en tilstand, hvor vi, samtidig med at vi har arbejdsløshed blandt de ufaglærte, har mangel på faglært arbejdskraft indenfor en række områder og derfor får produceret mindre af de nødvendige ting.

Overfor denne situation har vi fundet det nødvendigt at rejse problemet om at få taget ufaglært arbejdskraft ind til oplæring på de områder, hvor der er mangel på arbejdskraft, og det er for at bane vej for en sådan udvikling, at det foreliggende lovforslag fra vor side er fremsat.

Når ufaglært arbejdskraft skal tages ind til oplæring på fagområder, er vi ganske klar over, at dette rejser en række forskellige problemer, og vi har forsøgt i lovforslagets § 2 at berøre og angive, hvad det er for problemer. Det vil til eksempel være nødvendigt at fastsætte en timeløn i oplæringstiden, og da det jo her drejer sig om oplæring af voksne arbejdere, der ofte vil være familieforsørgere, må en sådan timeløn være så høj, at en familie kan leve af den, også i oplæringstiden. Der må samtidig være fastsat bestemmelser om, hvorledes man skal overgå til aflønning efter de regler, der iøvrigt er gældende for de faglærte arbejdere, således at en sådan overgang kan ske så hurtigt som muligt og på et tidspunkt, da en overgang til aflønning efter de nor-

male regler vil bevirke, at den pågældende arbejder derved ikke går ned i løn i sammenligning med, hvad han fik i den tid, da han var under oplæring til den i begyndelsen fastsatte timeløn. Der må træffes bestemmelser også om en række andre problemer i oplæringstiden, og jeg henviser til selve lovforslaget og til de bestemmelser, der er knyttet til det.

Jeg vil gerne føje til, at gennemførelse af aftale om oplæring af ufaglærte i overensstemmelse med de principper, der er nedfældet i lovforslaget, ikke er uprøvet, ikke noget, som man står helt uforberedt overfor. Indenfor enkelte fagområder har arbejderne og arbejdsgiverne selv fundet frem til at løse problemet og træffe alle de fornødne foranstaltninger, der må være truffet aftale om. Jeg vil understrege, at forslagsstillerne har intet højere ønske, end at parterne selv må finde frem til en løsning af de problemer, der står i forbindelse hermed. Der er i virkeligheden ingen andre end parterne, der er bedre i stand til at fastsætte de enkelte forhold og vilkår, og forslaget indeholder derfor igennem hele sin opbygning en så kraftig opfordring til parterne, som tænkes kan, til selv at søge en løsning, og der er fastsat en frist til 1. maj 1954, inden lovforslagets bestemmelser, hvis de gennemføres, træder i kraft. På den anden side er der i disse år en så stor samfundsmæssig interesse i, at det foreliggende problem løses, og at det løses snarest muligt. Samfundet og samfundets repræsentanter kan ikke med rimelighed lade en udvikling fortsætte, hvor livsvigtig produktion ikke bliver skabt, fordi de omhandlede problemer forbliver uløste. Vi kan derfor ikke forsvare, at vi af denne grund skal vente en hel del flere år end nødvendigt med boligmanglens afhjælpning og med for alvor at kunne komme i gang med saneringen, og jo længere dette varer, jo længere varer det også, inden vi kan genskabe normale finansieringsforhold og normale forhold, for så vidt angår huslejereglerne. Derfor er det nødvendigt, at lovgivningsmagten også sikrer en løsning på de områder, hvor der ikke er den fornødne vilje eller interesse hos parterne til selv at klare opgaven. Lovforslaget siger, at på de områder, hvor parterne ikke inden den anførte frist selv løser opgaven, kan et nævn, der i sin opbygning ganske svarer til det nævn, vi på arbejdsmarkedets

[Henry Christensen.]

område havde 1940—45, under de betingelser, der iøvrigt er angivet i forslaget, træffe de fornødne bestemmelser, hvorefter en oplæring, hvor der er mangel på arbejdskraft, kan finde sted.

Jeg vil endvidere understrege, at lovforslaget alene omfatter den omhandlede oplæring og ikke på noget punkt tilsigter at gribe ind i fastsættelse af de almindelige lønvilkår, arbejdsvilkår o. s. v. Vi betragter lovforslaget som en ekstraordinær foranstaltning, der alene er begrundet i de ekstraordinære forhold, som jeg har beskrevet.

Man kunne da rejse det spørgsmål, om der ikke kunne rådes bød på den omtalte misère, der vitterligt er i forholdet mellem antallet af faglærte og ufaglærte, gennem en yderligere tilgang af lærlinge. Der er naturligvis intet, vi hellere ønskede. Misèren er jo opstået derved, at der netop ikke tidligere blev uddannet tilstrækkelig mange lærlinge, men en løsning i den akutte situation lader sig desværre ikke finde herigennem. Med en lærlinguddannelse, ofte på 4—5 år, og med en 18 måneders tjenestetid for de værnepligtige vil der gå 6—7 år, inden en forøget tilgang af lærlinge overhovedet blot begynder at afhjælpe den foreliggende misère. Vi må derfor erkende, at en løsning under sådanne vilkår ville vare så længe, at det ikke var forsvarligt.

Vi ønsker imidlertid på ingen måde at underkende mesterlærens værdi — tværtimod. Og da lærlingeantallet ofte står i forhold til antallet af faglærte svende, mener vi, at en gennemførelse af nærværende lovforslag automatisk efterhånden vil medføre adgang for flere lærlinge. Vi foreslår endvidere i selve forslaget udtrykkeligt, at indenfor de fagområder, hvor der måtte træffes bestemmelse om oplæring, og hvor det måtte vise sig, at der ikke uddannes et tilstrækkeligt antal lærlinge til at vedligeholde faget, skal det kunne kræves, at overenskomster eller aftaler om begrænsning i antallet af lærlinge bortfalder.

Vi har med det foreliggende lovforslag

ment at rejse et spørgsmål, hvis løsning var vigtig for det mål, vi vel alle sætter os: den højest mulige produktion og den højest mulige produktive beskæftigelse. Vi har ment det nødvendigt at gå frem i overensstemmelse med de synspunkter, der her er angivet. Det har for os været afgørende at pege på problemet og rejse en drøftelse af det.

Vi erkender naturligvis, at der her i salen findes sagkundskab på det omhandlede område, som vi gerne vil have udnyttet til den bedst mulige løsning af opgaven — men en positiv løsning må efter vor opfattelse findes. Vi er naturligvis derfor meget villige til at drøfte alle enkeltheder i det foreliggende lovforslag; men da vi under alle omstændigheder finder, at en løsning på en række af vore produktionsområder efterhånden er presserende, skal vi henstille, at lovforslaget gøres til genstand for en så hurtig behandling i det høje ting, som det er rimeligt og muligt. Jeg skal med disse ord anbefale det til velvillig og saglig behandling.

Formanden: Eksemplarer af det nu fremsatte lovforslag vil blive omdelt.

Den første sag på dagsordenen kan kun med tingets samtykke behandles i dette møde, men hvis ingen gør indsigelse, betragter jeg samtykket som givet. (Ophold). Det er givet.

Man gik da til:

Tredie behandling af forslag til lov om forlængelse af lov om prisaftaler m. v.

(Anden behandling findes i tidenden sp. 822).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslaget sattes til forhandling.

Ingen bad om ordet.